

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 20 februari 1914 kl. 3,30 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om ändring i gällande lagbestämmelser om straff för djurplågeri.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Lindhagen, Gezelius, Stårner, greve Lagerbjelke, Alexanderson*, greve Spens, Hult*, Dahl, Rooth*, Jansson i Edsbäcken, Olsson i See, Pettersson i Bjälbo, Rehn, Persson i Norrköping och Holmdahl.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 196, har herr *Emil Molin* i Dombäcksmark anfört:

»Vid 1912 och 1913 års riksdagar väckte undertecknad motioner om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen (den s. k. djurplågareparagrafen). Genom kamrarnas skiljaktiga beslut förföll frågan. *Motionen.*

Med anslutning till lagutskottets yrkande vid fjolårets riksdag (nr 2) får jag ånyo framlägga frågan till riksdagens prövning och yrkar, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta förslag till sådan ändring i strafflagen, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgas att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalägga »uppenbar grymhet».

Förevarande fråga har vid upprepade tillfällen och senast under de två sist förflutna åren varit föremål för riksdagens prövning. I sitt ut- *Utskottets yttrande.*
Bihang till riksdagens protokoll 1914. 9 saml. 7 häft. (Nr 8—9.) 1

låtande i ämnet vid 1912 års riksdag med anledning av då väckta motioner lämnade lagutskottet en redogörelse för utvecklingen av hithörande bestämmelser samt för behandlingen inom riksdagen av åtskilliga under de senare åren framställda förslag till ändringar i desamma. Ur detta utlåtande må här anföras följande:

»Enligt 18 kap. 16 § strafflagen, sådant detta lagrum ursprungligen lydde, straffades den, som i behandling av egna eller andras kreatur visade uppenbar grymhet, med böter från och med fem till och med etthundra riksdaler.

I ett flertal vid olika riksdagar väckta motioner framhölls emellertid, att berörda bestämmelse vore föga tillfredsställande. I sådant hänseende framhölls särskilt, att de förefintliga straffbestämmelserna icke ägde tillämpning å vilda djur, utan endast på 'kreatur', d. v. s. husdjur; att icke ens husdjuren genom nämnda bestämmelser åtnjöte tillräckligt skydd, utan särskilt vid slakt straffritt kunde utsättas för onödigt plågande; samt att straffet för djurplågeri i allt fall vore så ringa, att en väsentlig höjning därav vore av nöden.

Nya lagberedningen, som erhållit i uppdrag att företaga en revision av strafflagens straffbestämmelser, föreslog beträffande förevarande lagrum, att straffmaximum skulle höjas från 100 till 500 kronors böter. I övrigt föreslog nya lagberedningen ingen ändring i lagrummets lydelse. Sedan Kungl. Maj:t till 1890 års riksdag framlagt proposition i enlighet med nämnda förslag och riksdagen i denna del bifallit propositionen, utfärdades lag i ämnet den 20 juni 1890. Denna straffskärpning befanns dock snart otillräcklig. I anledning av därom väckt motion hemställde riksdagen i skrivelse den 19 april 1899, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 18 kap. 16 § strafflagen, att i straffsatsen för djurplågeri upptoges jämväl frihetsstraff till lämplig utsträckning. Redan följande år framlade Kungl. Maj:t för riksdagen förslag, att till 18 kap. 16 § strafflagen i dess dåvarande lydelse skulle göras följande tillägg: 'Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas'. Kungl. Maj:ts förslag vann riksdagens bifall, varefter lag i ämnet utfärdades den 29 juni 1900. Den i förevarande lagrum bestämda straffsatsen har därefter icke undergått någon förändring.

Såsom ovan antytts, hade emellertid vid ett flertal riksdagar i väckta motioner framhållits, att det i 18 kap. 16 § strafflagen givna stadgandet icke i erforderlig grad kunde förhindra, att vid slakt husdjur onödigt plågades.

I anledning av en vid 1896 år riksdag väckt motion anhöll riksdagen i skrivelse den 24 april samma år, att Kungl. Maj:t måtte 'dels låta utröna, om och till vilken utsträckning stadganden skulle kunna meddelas i syfte att vid slakt av hemdjur minsta möjliga lidande medelst förutgående bedövning eller på annat ändamålsenligt sätt tillfogades djuren, dels ock, därest utredningen därtill föranledde, låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet'. Denna skrivelse föranledde dock icke något förslag från Kungl. Maj:ts sida; men vid 1909 års riksdag återupptogs frågan, och i skrivelse den 13 maj 1909 förnyade riksdagen hos Kungl. Maj:t sin i 1896 års skrivelse gjorda anhållan. Denna fråga är ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Redan vid 1877 års riksdag framhöll enskild motionär, att det skydd emot grym och hänsynslös behandling, som genom stadgandet i 18 kap. 16 § strafflagen i dess dåvarande lydelse blivit berett åt husdjuren, syntes med allt skäl böra förunnas alla slag av djur. Varken denna motion eller de motioner av enahanda innebörd, som väcktes vid några efterföljande riksdagar, föranledde emellertid till någon riksdagens åtgärd. Först år 1907 beslöt riksdagen på förslag av enskild motionär för sin del antaga följande ändrade lydelse av nämnda paragraf: 'Visar någon i behandling av djur uppenbar grymhet; straffes med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårade; må till fängelse i högst sex månader dömas'. Denna ändring godkändes av Kungl. Maj:t; och utfärdades i överensstämmelse härmed lag i ämnet den 12 juli 1907, varefter ändring av förevarande lagrum ej ägt rum.»

De vid 1912 års riksdag väckta motionerna, i vilka hemstälts om sådan ändring av 18 kap. 16 § strafflagen, att det straffbara djurplågeriet skulle angivas med orden »misshandel av djur», blevo av utskottet avstyrkta. Vid frågans behandling inom riksdagen stannade kamrarna i olika beslut. Under det första kammaren biföll utskottets hemställan, beslöt andra kammaren för sin del en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag till sådana bestämmelser, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgades att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalägga »uppenbar grymhet».

Uti en av herr Molin vid nästlidet års riksdag väckt motion hemställdes ånyo om ändring av 18 kap. 16 § strafflagen. Med anledning av denna motion tillstyrkte lagutskottet (utlåtande nr 2) en skrivelse till Kungl. Maj:t av enahanda innehåll, som andra kammaren vid 1912 års riksdag för sin del beslutit och som i nu förevarande motion återupptagits.

Åtta reservanter hemställde emellertid om avslag å motionen. Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren, varemot första kammaren fattade beslut i enlighet med nämnda reservanterns yrkande.

Vid den förnyade prövning av föreliggande fråga, som utskottet haft att i anledning av förevarande motion företaga, har utskottet i likhet med 1912 års lagutskott funnit sig böra hemställa om avslag å motionärens framställning i ämnet. Till stöd för denna sin uppfattning får utskottet hänvisa till de skäl, som utskottet vid sistberörda riksdag i sådant hänseende huvudsakligen åberopat.

Utskottet yttrade därvid, bland annat: »Såsom en av de väsentligaste bristerna i den nuvarande lagstiftningen har framhållits, att lagen icke lämnar medel till förhindrande av groft djurplågeri vid slakt. Anmärkas må emellertid, att riksdagen, såsom förut nämnts, i skrivelse senast den 13 maj 1909 hos Kungl. Maj:t anhållit om utarbetande av bestämmelser till förekommande av onödigt plågande av djur vid slakt. Därjämte har av de svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund till Kungl. Maj:t överlämnats förslag till lag angående slakt, vilket emellertid icke blivit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Då alltså sistberörda fråga är beroende på utredning samt härtill kommer, att vid den allmänna revision av strafflagstiftningen, som för närvarande förberedes, förevarande spörsmål i hela dess vidd torde komma att upptagas, synes det för närvarande icke föreligga skäl för vidtagande av någon åtgärd i ämnet från riksdagens sida».

De skäl, 1912 års lagutskott sålunda anfört, synas utskottet fortfarande äga giltighet. Härtill kommer, att — fränsett de omförmälda missförhållandena i fråga om slakt — det, såvitt utskottet kunnat finna, icke förebragts några övertygande bevis för att rättspraxis skulle funnit sig förhindrad att tillämpa lagen i dess nuvarande lydelse på ett sätt, som motsvarar den allmänna rättskänslan. Tvärtom synes det vara en allmän erfarenhet, att såväl åklagare som domare i lagtillämpningen följt med den utveckling rättsuppfattningen undergått i riktning mot allt strängare krav på god omvårdnad av och mildhet vid behandling av djuren. Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 februari 1914.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservationer:

dels av herrar *Pettersson* i Södertälje, *Stärner*, *Jansson* i Edsbäcken och *Olsson* i See, vilka anført:

»I likhet med motionären och reservanterna vid 1912 års utskotts-betänkande samt i överensstämmelse med 1913 års lagutskott anse vi, att ifrågavarande lagrum icke giver ett riktigt uttryck för vad som enligt numera rådande uppfattning bör hänföras till straffbart djurplågeri samt att därför en omarbetning av stadgandet är av behovet påkallad. Det torde med fog kunna påstås, att den allmänna rättsuppfattningen såsom straffvärt djurplågeri stämpliar flera fall, som enligt nu gällande bestämmelse äro straffria eller åtminstone endast med stor tveksamhet kunna därunder inbegripas. Härtill kommer, att stadgandets nuvarande avfattning lätteligen kan giva anledning till och även synes hava föranlett ojämnhet vid tillämpningen, i det att domstolarna å några orter under intryck av den rådande uppfattningen såsom straffbar bedömt behandling av djur, vars bestraffande domstolarna å andra håll ansett uteslutet på grund av stadgandets ordalag.

I vissa nyare utländska strafflagar har en mera utförlig beskrivning lämnats på förevarande brottsbegrepp, varigenom åt detsamma även givits en vidsträcktare räckvidd än hos oss. Så är t. ex. i den norska strafflagen av år 1902 stadgat straff för den, som »ved vanrøgt, overanstrengelse eller paa anden maade gjør sig skyldig i grov eller onskabsfuld mishandling av dyr eller som medvirker hertil»; dock göres visst undantag till förmån för den vetenskapliga vivisektionen. I den italienska strafflagen av år 1889 straffas för djurplågeri den, som behandlar ett djur grymt eller utan nödvändighet misshandlar det eller tvingar det till överdriven ansträngning.

Huru vid en utvidgning av förevarande brottsbegrepp stadgandet därom skall formuleras, bör enligt vår mening ankomma på en närmare undersökning, vilken bör genom Kungl. Maj:t verkställas. Denna undersökning synes dock icke behöva anstå till den fullständiga revision av strafflagen, som för närvarande förberedes.

Vi få alltså hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av förevarande motion besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta förslag till sådan ändring i strafflagen, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgas att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalägga 'uppenbar grymhet'.»

dels ock av herrar *Lindhagen* och *Persson* i Norrköping, vilka anført:

»Djurskyddsfrågan är en gammal kulturfråga. Ett folks kulturella nivå kan i mycket avläsas efter dess handlingar mot djuren. Men på samma gång nödgas lagstiftningen i detta fall ansluta sig någorlunda till folkets egen rättsståndpunkt. Går lagen alltför mycket före den senare, blir den en död bokstav, ty man kan ej ådöma stora delar av hela folket upprepade straffpåföljder.

Såsom utskottet erinrat har lagstiftningen särskilt på senaste tider gått framåt mot större mänsklighet. Ett utslag därav är straffskärpningen, men i synnerhet de vilda djurens inbegripande under skyddet. Därmed är frågan dock ej slutgiltigt avgjord. Själva uttrycket »uppenbar grymhet» hänvisar tydligt på en kompromiss i lagen. Riksdagens skrivelse om en lag för slakt innefattar redan en kritik av den nu gällande bestämmelsen såsom icke effektiv. Men denna kritik bör självfallet rikta sig även mot strafflagens nuvarande lydelse och omfatta även i detta fall ej blott slaktboskap utan även de vilda djuren.

Förslaget vid 1912 års riksdag att helt enkelt införa begreppet misshandel för djuren, liksom skett för människorna i ett annat strafflagskapitel, är nog sakligt det fullkomligaste förslaget. Men folket är säkerligen ej moget ännu för en sådan lagstiftning som fullt likställer djuren med människorna i förevarande avseende.

Däremot synes tiden vara inne att gå vidare fram emot den av motionärerna ifrågasatta begreppsbestämningen. Den norska lagen av år 1902 bestraffar »den som genom vanvård, överansträngning eller på annat sätt gör sig skyldig till grov eller illasinnad misshandel av djur eller som medverkar därtill», dock med en viss reservation efteråt till förmån för den vetenskapliga vivisektionen. Italienska strafflagen av år 1889, för

att taga ett annat exempel, bestraffar den, »som behandlar ett djur grymt eller utan nödvändighet misshandlar det eller tvingar det till överdriven ansträngning». Försöken till en formulering äro som sagt mångahanda och meningarne ganska stridiga. Det torde därför kanske ej vara tillräckligt att söka föreslå riksdagen ett omedelbart antagande av ny lydelse, utan bör saken hänskjutas till Kungl. Maj:ts övervägande, dock utan att därför nödvändigtvis behöva vänta ända till den avlägsna tid, då en hel ny strafflag kan bli antagen.

Något som emellertid bör kunna ske omedelbart är borttagande av ordet »uppenbar», vilket dock bör vara ett framsteg och skulle i sin mån giva en ny riktlinje för rättstillämpningen.

Det hemställes alltså att riksdagen ville

1:o) för sin del antaga följande ändrade lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen:

»Visar någon *grymhet* i behandlingen av djur, straffes med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas».

2:o) tillika hos Kungl. Maj:t göra en framställning av det innehåll herr Pettersson i Södertälje och hans medreservanter föreslagit.»
